Guide til fuglekikking i indre Stjørdalsfjorden

Nærområdene til Stjørdal sentrum i indre Stjørdalsfjorden er lett tilgjengelig og kan by på spennende fuglekikking for den som tar seg tiden til et stopp eller flere. De fleste områdene kan enkelt nåes med bil og har parkeringsmuligheter i nærheten, mens noen av lokalitetene byr på muligheten for å få strukket litt på beina.

Per Inge Værnesbranden

Stjørdal ligger midt i Trøndelag og er et kommunikasjons-sentrum, hvor flere tusen reisende passerer gjennom, eller kommer til/drar fra Trøndelag via Trondheim lufthavn Værnes, to europaveger (E6 og E14), Fv705 (til Selbu/Røros) og to jernbanelinjer (Trønderbanen/Nordlandsbanen og Meråkerbanen). Den sentrale beliggenheten og at det er lett å komme til og fra resten av landet, medfører også at Stjørdal blir mye brukt som samlingspunkt for landsdekkende seminarer, landsmøter o.l. og flere større virksomheter er lokalisert i Stjørdal, med mange pendlere utenbys fra.

Lokalt i Trøndelag er det også mange fuglekikkere som er innom Stjørdal, enten på vei til eller fra andre attraktive fuglelokaliteter

Mange reisende kommer til Trøndelag for naturopplevelser, jakt, fiske, gå på tur i urørt natur, naturfotografering, og ikke minst fuglekikking. Lokalt i Trøndelag er det også mange fuglekikkere som er innom Stjørdal, enten på vei til eller fra attraktive fuglelokaliteter som Tautra, Hammervatnet, Ørin, Leksdalsvatnet, Gaulosen m.fl.

Foruten lokale fugleinteresserte i Stjørdal, er det bare et fåtall fuglekikkere utenfra som tar seg tid til å besøke noen av de interessante lokalitetene i Stjørdal. Til tross for at store deler av tidligere fjære- og

Bilde øverst: Det gamle elveløpet til Stjørdalselva kan dekkes med teleskop fra sørsida av elva (punkt O på kartet), ved brua over E6.
Foto: Per Inge Værnesbranden.

Observasjonsplasser i indre Stjørdalsfjorden

A-E Halsøen-Stjørdal havn-Sutterøya
F-K Sutterøleiret-Vikanbukta
L-R Billedholman-Hellstranda-Sandfærhus
Gul ring angir utslippsområde fra renseanlegget, som trekker til seg mye ender og måker.

Kart over indre Stjørdals-fjorden som viser gode observasjons-plasser for fuglekikking. Kartet er utformet av Thomas Kvalnes. Kartkilde: Kartverket.

= Parkering

Det meste av Halsøen-fjæra kan ses fra denne plassen (A), like ved infotavla om fuglelivet i Halsøen.
Foto: Per Inge Værnesbranden.

strandengområder er ødelagt gjennom utbygging av industri og infrastruktur, er de gjenværende restene svært attraktive fugleområder. Flere våtmarksområder eller naturområder er lett tilgjengelige i nærheten av både flyplass, veier og togstasjoner. Denne artikkelen er derfor ment å være en guide for fuglekikking i nærområdene til Stjørdal sentrum (Stjørdalshalsen) og Trondheim lufthavn Værnes for besøkende fuglekikkere som har noen timer å slå i hjel, og for fuglekikkere som er på vei gjennom Stjørdal og tar seg tid til en liten stopp.

På kartet er de mest brukte observasjonsplassene markert med bokstaver, og veiforklaring i teksten. Offentlige parkeringsplasser er merket med rød pil, men også et par alternative plasser er tatt med. Utover dette vil det være parkerings-muligheter ved de fleste observasjonsplassene.

Halsøen – Stjørdal havn - Sutterøya

Området rundt det gamle utløpet til Stjørdalselva nord for flystripa og opp til utløpet av Gråelva, kalles for Halsøen, og sammen med strekningen ut til Stjørdal havn og nordvestre del av Langøra er dette den mest fuglerike delen av indre deler av Stjørdalsfjorden gjennom hele året. Området har sin viktigste funksjon som raste- og trekkområde for våtmarksfugl, og som overvintringsområde for andefugler, med 800-1000 stokkender, inkludert også krikkand og brunnakke

Gravanda er en karakterart for Halsøen-området, med flere hekkende par.
Foto: Per Inge Værnesbranden.

regelmessig overvintrende. En lang rekke sjeldne og uvanlig arter er registrert, bl.a. dverggås, rustand, amerikakrikkand, taffeland, silkehegre, fjellmyrløper, alaskasnipe, styltesnipe m.fl.

Adkomst/veibeskrivelse: Fra E6 sørfra, ta av i rundkjøringa i Halsøkrysset, mot «Tangen» og kjør over Tangtunnelen som går over E6 og til parkeringsplassen som ligger mellom E6 og jernbanen. Herfra kan man gå gangveien som går rundt Tangen næringsområde og videre opp til Gråelvosen. Det er mulig å stå hvor som helst langs gangveien, men den mest brukt standplassen er ved informasjonstavla om fuglelivet i Halsøen (A). Herfra ser man innover det gamle elveløpet. Optimale observasjonsforhold er halvveis mellom flo og fjære, da fuglene er lettere å se enn ved full flo eller fjære.

Ved flo sjø kommer både ender og vadefugler helt inntil land, og kan studeres og fotograferes på nært hold

Den langstrakte utstrekningen av elveløpet og avstand på opp til 1 km gjør at mindre fugler kan være krevende å artsbestemme eller å telle dersom de oppholder seg helt sør i området, mot flystripa, men de fleste fuglene er mulig å registrere herfra. Man kan imidlertid stoppe i veikanten før man kjører ut i rundkjøringa ved Halsøkrysset hvis man vil komme litt nærmere, men ta hensyn til trafikken.

Fra E6 nordfra: Ta av til høyre i Havnekrysset. Ved Gråelvosen får man best oversikt fra punkt (B) ved Nord Universitet/Helse Midt og ved busslomme ved punkt (C). Ved flo sjø kommer både ender og vadefugler helt inntil land, og kan studeres og fotograferes på nært hold. Fra C kan man følge veien skiltet til Storvika (F), et friluftsområde med en flott og populær badestrand for stjørdalinger om sommeren. Utenom badesesongen er det mulig å ta en tur med teleskop og kikkert for en sjekk

Norsk Ornitologisk Forening avdeling Trøndelag

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Grasrotandelen gir deg som spiller hos Norsk Tipping mulighet til å bestemme hvem som skal motta noe av overskuddet til Norsk Tipping. Hver gang du spiller går inntil 7 prosent av din spillinsats til den grasrotmottakeren du velger – det koster deg ingenting. Vi oppfordrer deg til å støtte NOF avd. Trøndelag (org.nr. 991392351).

Bli grasrotgiver i dag! Du kan blir grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sende SMS «Grasrotandelen 991392351» til 60000.

Grasrotandelen Norsk Tipping

Fra å være en fåtallig trekkgjest for 20-30 år siden, har grågåsa blitt et vanlig syn, med opptil 1000 individer som raster i Stjørdals-området hver høst. Foto: Per Inge Værnesbranden.

ute på sjøen, eller se etter spurvefugler i furuskogen som omslutter Storvika.

Kjører man videre mot havneområdet er det en fin standplass ved Naustberget (D). Fra knausen ved småbåthavna her har man oversikt over fugl på Langøra, og fugler som raster på moloen og inne i småbåthavna, samt det som måtte passere i luftrommet over. Ute på selve havna (E) har man godt utsyn over sjøområdet mellom havna og Langøra, og fjordområdet. Stranda på Langøra blir brukt som rasteplass for gjess, ender, skarv, tjeld og måker.

Sutterøleiret – Vikanbukta

Mellom Stjørdal havn og Vikanlandet finner vi et stort gruntvanns- og fjæreområde, og store deler er vernet som Vikanbukta fuglefredningsområde, med funksjon som raste og overvintringsområde for andefugler og måker, og rasteplass for vadefugler, spesielt tjeld og Tringa-vadere. Midt ute i bukta er det et utløp fra det nye renseanlegget for Stjørdal (SARA) på Sutterøleiret, hvor det samler seg større flokker av ender og måker gjennom høsten og vinteren, hvor grønlandsmåke er sett.

Adkomst/veibeskrivelse: Fra enden av Sutterøygata (G) på industriområdet Sutterøleiret har man et godt egnet utsyn over østre del av Vikanbukta. Ved (H) ligger siste rest av de opprinnelige strandengene på Sutterøleiret som ble utradert og fylt ut på 1970-tallet. Denne dammen og strandengresten går under navnet «Lecadammen» og var tidligere en hekkeplass for bl.a. brushane, vipe og fiskemåke, mens dammen nå i hovedsak fungerer som rasteplass for ender og vadefugler. Stork (2011), egretthegre (2018) og silkehegre (2019) er blant de mer eksklusive fuglene som er registrert her. Dessverre har dammen de siste årene blitt mer og mer preget av forsøpling og påvirkning av omgivelsene, og et avfallsmottak som nærmeste nabo trekker til seg store flokker med kråker og måkefugler som også setter sitt preg på området. Kjører man veien videre kommer man til en liten parkeringsplass, og en sti ut til innerste del av Vikanbukta, hvor man får utsikt til mudderfjæra og strandengene i Folvikbukta (I). Her vil det ofte samles vadefugler og ender ved flo sjø, og området kan ha store antall med Tringa-vadere, som gluttsnipe (maks 116 ind.) og rødstilk (maks 200 ind.) under vårtrekket.

Denne dammen og strandengresten går under navnet «Lecadammen» og var tidligere en hekkeplass for bl.a. brushane, vipe og fiskemåke

Fra Sutterøleiret kan man følge veien videre fra (H) over til Vikanvegen, forbi Kvislabakken skole og ned til sjøen ved (J), hvor man ser man utover det meste av Vikanbukta. Lenger ut er det mulig å stoppe flere steder langs veien, og ved Kleivan (K)

er det godt utsyn over Stjørdalsfjorden. Herfra kan man ta føttene fatt og gå veien opp gjennom den sørvendte og bratte rasmarka med blandingsskog og varmekjær løvskog over Kleivan og mot Velvang, et fint område for spurvefugler. Bilkjøring bør unngås over her, da det er et rasutsatt område, og brukes mye av turgåere og hytteeiere.

Billedholman – Hellstranda – Sandfærhus

På sørsida av flyplassen og rundt utløpet av Stjørdalselva er det flere gode fuglelokaliteter. I mars-april kan man oppleve de store ansamlingene av sjøfugler ved Billedholman, bl.a. ærfugl (2000+ ind.), havelle (500+ ind.), sjøorre, kvinand m.fl. I bassenget innenfor moloen kan det til tider være bra med fugl om våren, og både islandsand, taffeland og praktærfugl er registrert her. Elveløpet videre opp og det gamle elveløpet på Sandfærhus fungerer som raste- og overvintringsområde for svaner og ender, mens sandbankene og den langgrunne fjæra i det gamle elveløpet kan ha bra med måker og vadere i perioder på vår og høsttrekk. Ringand, stivhaleand, taffeland, svartehavsmåke m.fl. er blant de mer eksklusive fuglene som er sett.

Fra Billedholmen har man et vidt utsyn over hele fjorden

Adkomst/veibeskrivelse: Fra gamle E6/Fv 705 følger man skilting mot Hell stasjon, fortsetter forbi stasjonen, over jernbanen til parkering ved friluftsområdet Hellstranda. Herfra er det en gåtur på 2 km langs sjøen ut til Billedholman (L), men man må være stødig på beina ved kryssing av moloen ut til holmen. Når man kommer ut til holmen og vil ha utsikt, må det påregnes noe klatring for å komme opp til de beste utsiktsplassene. Fra Billedholmen har man et vidt utsyn over hele fjorden, fra Muruvika i sør og til sjøen utenfor Langøra, og mange opplevde å se stillehavslomen (amerikastorlomen) som holdt til i fjorden i 2016, herfra. Vil du spare beina, er et alternativ å stoppe ved brua (M) som går over jernbanen. Herfra har man god utsikt over elveutløpet og langt ut på fjorden, men det er påkrevet med teleskop. På selve Hellstranda er den kunstige halvøya (N) et fint utsiktspunkt. En gangsti som går opp langs elvebredden fører til (O) like ved E6-brua over elva, hvor du med teleskop har oversikt over mye av det gamle elveløpet og fjæreområdet, som sokner til lokaliteten Sandfærhus på nordsida av elva. For å se hele elveløpet og stranda mot Langøra, må du imidlertid gå elvebredden videre ca 100 m øst for brua. Blir det for langt å gå hele veien fra Hellstranda,

Storken som besøkte «Lecadammen» 15. og 16. april 2011 ble sett av mange. Dette var kun det andre bekreftede funnet av Stork i Stjørdal. Foto: Thomas Kvalnes.

er en alternativ parkering ved Hell stasjon, hvor man kan gå under jernbanesporet og rett ut til elva.

Etter at ny E6 ble lagt tvers over strandenga på Sandfærhus på 1990-tallet, er ikke området like tilgjengelig slik det var tidligere. Østre del av strandenga (P) ligger mellom E6 og jernbanen, hvor tindvedkratt etter hvert har blitt svært dominerende. Buskskvett og sivspurv er blant hekkefuglene her, og evja (lokalt kalt «Kjela») som går tvers gjennom strandenga, er egnet som rasteplass for bekkasiner. Det drives sporadisk med ringmerking i området, da det kan være bra med rastende spurvefugl, og hauksanger er funnet to ganger. Adkomst hit er under den nye jernbanebrua bak Hellsenteret, hvor man kan parkere. Et alternativt utsiktspunkt mot det gamle elveløpet er fra gangveien som går rundt flyplassområdet (Q), hvor man kan stå i grasbakken på oversida av gangveien. Det er mulig å parkere på en avkjøring like før nedkjøring til E6 nordover.

Nedre del av Stjørdalselva kan også være verdt en sjekk. Fra rundkjøringa ved Hellsenteret og forbi Sandfærhus Parkering går Sandfærhusveien til helikopter- og småflyterminalen. Ved (R) er det laget en gapahuk for fiskere, og herfra har man oversikt over elveløpet fra øya Kapteinsøra i nord til utløpet av Leksa i sør (Leksosen).

Fra Billedholmen er det et vidt utsyn over Stjørdalsfjorden. Her er det Norges 2. amerikastorlom som beskues i mars 2016. Foto: Per Inge Værnesbranden.

Ønsker du mer informasjon om fuglelivet, lokalitetene eller om andre lokaliteter i Stjørdal, kan du kontakte NOF Stjørdal på e-post: *stjordal@birdlife.no.*

Ærfuglflokk i Stjørdalselva ved Hell. Foto: Per Inge Værnesbranden.